

Doktorantūros dalyko aprašas

Dalyko pavadinimas

Šiuolaikinės meno filosofijos problemos

Dėstytojas doc. dr. Kristupas Sabolius

Dalyko tikslai ir numatomi gebėjimai

Tikslas – supažindinti su šiuolaikinėmis meno filosofijos problemomis ir estetikos sampratos transformacijomis, ugdyti meno filosofijos teorinių sistemų ir metodų supratimą bei gebėjimą juos taikyti konkrečių socialinių, politinių, psichologinių ir kūrybinių praktikų analizei, įsisąmoninti meno kūrinio statuso pasikeitimus ir jo sampratos alternatyvas.

Išklaušęs šį kursą, doktorantas gebės analitiškai vertinti šiuolaikinio meno pasaulio fenomenus, orientuotis kūrybinių praktikų ir jas interpretuojančių teorijų įvairovėje, iš filosofinių paradigmu perspektyvos interpretuoti kompleksiškus šiuolaikinio meno reiškinius.

Dalyko studijų siekiniai

- žinos svarbiausias šiuolaikines meno procesus įtakančias filosofines teorijas, įgis supratimą apie filosofijos ir meno santykį šiandienos Vakarų tradicijoje;
- supras meno vietą šiuolaikiniame teoriniame diskurse bei teorinės kūrybos refleksijos svarbą;
- suvoks meno santykio su tikrove specifiką ir šio santykio kompleksiskumą, kūrybinių praktikų santykį socialiniame kontekste;
- išmoks spręsti apie meno kūrinio funkciją idealybės, ideologijos, institucijų, politikos, teorinės raiškos procesuose;
- gebės analizuoti ir kritiškai vertinti meno ir tikrovės dinamiką įvairių šiuolaikinių teorijų aspektais;
- bus pasirengęs savarankiškai semtis žinių apie teorijos ir meno santykį, gilinti supratimą apie kūrybinių praktikų funkciją šiuolaikiniame pasaulyje: gebės rinkti, analizuoti ir aktualizuoti informaciją, daryti išvadas šiuolaikinio meno fenomenus.
- gebės diskutuoti ir bendradarbiauti su kolegomis svarstydamas meno filosofijos problemas.

Mokymo metodai

probleminis dėstymas, savarankiškas darbas, svarbiausių autorių tekstų skaitymas, aktyvaus mokymosi metodai: grupės diskusija, minčių lietus, tekstų analizė ir vertinimas

Temos

1. **Svarbiausios šiandienos filosofijos sampratos ir jų sąveika su šiuolaikinio meno procesais.** Anapus postmodernizmo, anapus skirties filosofijos. Postruktūralizmas, posthermeneutika, postfenomenologija, postmarksizmas ir šiandienos alternatyvos.
2. **Meno mirtis.** Tiesioginybė ir medialumas. Simbolizacijos pabaiga. Ritualas ir eksponavimas. Meno funkcijos pokytis. Meno kūrinio statuso transformacija. Menininko vaidmens problema.
3. **Vaizdų daugis, asembliažai, intermedialumas.** Hiperrealybė, spektaklio visuomenė, simuliakrai ir *iconic turn*. Apgaulės sąmonė. Vaizdų išplitimas techniškai reprodukuojamose medijose. Vaizdų valia ir savarankiškumas. Vaizdų heterogeniškumas ir asembliažai. Intermedialiniai ryšiai.
4. **Reprezentacija, didingumas ir nesulyginamumas (incommensurability).** *Mimesis* ir *poesis* aktualumas. Rerezentacinis, etinis ir estetiškas režimai. Heterogeniškumas ir sulyginamumo galimybė. Montažo problema. Spektralumas ir disjunkcija. Matomybės ir nematomybės dialektika.
5. **Politika, estetika ir etika.** „Poezijos negalimybė“ ir „vaizdai nepaisant visko“. Naratyvumas ir antinaratyvumas kaip meninės strategijos. Naratyvinė vaizduotė. Estetika ir ideologija. Estetika ir anestezija. Įtarumo ir patvirtinimo hermeneutika. Konsensuso ir disensuso problema.
6. **Naujosios ontologijos ir šiuolaikinis menas.** Tikrovės statuso problema. Ontologija ir materializmas. Spekuliatyvusis realizmas ir meninės praktikos. Objektiškai orientuota ontologija.
7. **Reliacionizmas ir koreliacionizmas.** Sąmonės ir tikrovės santykis. Santykinumas, kontekstualumas ir intersubjektyvumas. Sąmonės ir tikrovės priklausomybė. Nepriklausoma tikrovė, atsitiktinumo būtinybė, faktuališkumo principas.
8. **Menas ir Kitybė.** Kitybė kaip meno įsitikrovinimo problema. Kitybė etiniame, psichoanalitiniame, postfenomenologiniame ir ontologiniame kontekste. Kitybė ir spekuliacija. Kitybė kaip anti-antropologinė perspektyva. Kitybė ir gyvūniškumas. Kitybė ir vaizduotė. Hiper-chaosas, ancestrualumas ir archifosilijos. Kitybė kaip absoliuti Kitybė.

Literatūra

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. Ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Literatūra				
Agamben, G.	1998	<i>Homo Sacer: Sovereign</i>		Stanford: Stanford University

		<i>Power and Bare Life. Trans. D. Heller-Roazen.</i>		Press.
Agamben, G.	1999	<i>Remnants of Auschwitz: The Witness and the Archive. Trans. D. Heller-Roazen</i>		New York: Zone Books
Brassier Ray	2007	<i>Nihil Unbound: Enlightenment and Extinction.</i>		London: Palgrave Macmillan
Brassier Ray	2007	<i>The Enigma of Realism. In: Collapse II: Speculative Realism.</i>		London: Urbanomic.
Deleuze Gilles	1964	<i>Proust et les signes</i>		Paris: PUF
Deleuze Gilles	1980	<i>Mille Plateaux</i>		Paris: Éditions de Minuit
Deleuze Gilles	1985 1989	<i>Cinéma II: L'image-temps Cinema 2: The Time-Image</i>		Paris: Éditions de Minuit Minneapolis: University of Minnesota Press
Deleuze Gilles	2006	<i>Platonas ir simuliakras. In: Baltos lankos. 204-220.</i>	21/22	Vilnius: Baltos lankos
Derrida Jacques	1993	<i>Spectres de Marx</i>		Paris: Galilée
Didi-Huberman Georges	1998	<i>Phasmes. Essais sur l'apparition.</i>		Paris: Minuit
Didi-Huberman Georges	2003	<i>Images malgré tout</i>		Paris: Minuit
Didi-Huberman Georges	2009	<i>Survivance des lucioles</i>		Paris: Minuit
Ennis Paul J.	2011	<i>Continental Realism</i>		Winchester: Zero Books
Grant Iain Hamilton	2008	<i>Philosophies of Nature After Schelling</i>		London: Continuum
Grigoravičienė Erika	2011	<i>Vaizdinis posūkis: vaizdai, žodžiai, kūnai, žvilgsniai</i>		Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas
Harman Graham	2002	<i>Tool-Being: Heidegger and the Metaphysics of Objects</i>		Chicago: Open Court
Harman Graham	2005	<i>Guerilla Metaphysics: Phenomenology and the Carpentry of Things</i>		Chicago: Open Court
Harman Graham	2010	<i>Towards Speculative Realism: Essays and Lectures.</i>		Winchester: Zero Books
Harman Graham	2010	<i>Circus Philosophicus</i>		Winchester: Zero Books
Harman Graham	2011	<i>The Quadruple Object</i>		Winchester: Zero Books
Harman Graham	2011	<i>Quentin Meillassoux: Philosophy in the Making</i>		Edinburgh: Edinburgh University Press
Joselit David	2012	<i>After Art</i>		Princeton: Princeton University Press
Kearney Richard	1988	<i>The Wake of Imagination: Ideas of Creativity in Western Culture</i>		London: Hutchinson
Kearney Richard	1998	<i>Poetics of Imagining: Modern and Postmodern</i>		Edinburgh/New York: Edinburgh University Press and Fordham University Press
Kearney Richard	1999	<i>Poetics of Modernity: Toward a Hermeneutic Imagination</i>		New York: Humanity Books
Lyotard Jean-François	1990	<i>Heidegger and "The Jews"</i>		Minneapolis: University of Minnesota Press.
Meillassoux Quentin	2006	<i>Après la finitude. Essai sur la nécessité de la contingence</i>		Paris: Seuil (L'Ordre philosophique)
Meillassoux Quentin	2007	<i>Potentiality and Virtuality. In: Collapse II: Speculative Realism</i>		London: Urbanomic
Meillassoux Quentin	2007	<i>Subtraction and Contraction:</i>		London: Urbanomic

		<i>Deleuze, Immanence and Matter and Memory. In: Collapse III: Unknown Deleuze</i>		
Mitchell W.J.T.	1994	<i>Picture Theory</i>		Chicago and London: University of Chicago Press
Mitchell W.J.T.	2005	<i>What Do Pictures Want? The Lives and Loves of Images.</i>		Chicago: University of Chicago Press.
Rancière Jacques	2003	<i>Le destin des images</i>		Paris: Fabrique éditions.
Rancière Jacques	2006	<i>The Politics of Aesthetics: The Distribution of the Sensible</i>		New York & London: Continuum
Rancière Jacques	2011	<i>Aisthesis, Scènes du régime esthétique de l'art.</i>		Paris: Galilée
Sabolių Kristupas	2012	<i>Įvirtingas miegas. Vaizduotė ir fenomenologija</i>		Vilnius: VU leidykla
Sabolių Kristupas	2012	<i>Reaching Imaginary Places: Resonance and Reverberation. In: Altre modernità. Bachelard e la plasticità della materia</i>	8 (2012)	Milano: Università degli Studi di Milano http://riviste.unimi.it/index.php/AMonline/article/view/2409/2636
Sabolių Kristupas	2012	<i>Ritmo, carne e immaginazione: verso una sensazione di intercorporeità. In: Gianluca Cuzzo (ed.) Resti del senso: Ripensare il mondo a partire dai rifiuti. 115-128</i>		Roma: Aracne
Sabolių Kristupas	2013	<i>Menas, medialumas ir įsivaizduojamybė. In: Šerpytė R. (sud.) Sekuliarizacija ir dabartinės kultūra. 317-354.</i>		Vilnius: VU leidykla
Sabolių Kristupas	2013	<i>Įsivaizduojamybė</i>		Vilnius: VU leidykla
Sabolių Kristupas	2013	<i>Tapatybė ir kitybė kaip virtualumo kova. In: Milerius, N. (Sudarytojas), Žukauskaitė, A., Baranova, J., Sabolių, K., Brašiškis, L. Kinas ir filosofija. 75-90.</i>		Vilnius: VU leidykla
Sabolių Kristupas	2013	<i>Filmas ir nereprezentuojanti vaizduotė. In: Milerius, N. (Sudarytojas), Žukauskaitė, A., Baranova, J., Sabolių, K., Brašiškis, L. Kinas ir filosofija. 151-166.</i>		Vilnius: VU leidykla
Stiegler Bernard	2001	<i>La technique et le temps 3. Le temps du cinéma et la question du mal-être</i>		Paris: Galilée

Atsiskaitymas

Individuali užduotis: kiekvieno doktoranto vykdomam doktorantūros meno projektui aktualus rašto darbas, analizuojantis šiuolaikinę meno filosofijos problematiką.

Apimtis

5 ECTS kreditai